

Chambre des Représentants

SESSION 1975-1976.

3. FÉVRIER 1976.

PROPOSITION DE LOI
modifiant
l'article 560 du Code pénal
en ce qui concerne
l'affichage pirate.

RAPPORT
FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (e),
PAR M. UYITENDAELE.

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition a été discutée par votre commission au cours des réunions des 7, 14 et 21 janvier 1976.

I. — Discussion générale.

L'auteur de la proposition a constaté que partout, dans nos villes et nos communes, sont apposées des affiches pirates, même sur des affiches légitimement apposées sur des panneaux publicitaires, souvent loués à des prix élevés.

Il a insisté sur le fait que l'affichage qualifié de pirate est souvent organisé à l'échelle commerciale. Il estime que de telles pratiques devraient être réprimées.

f) Composition de la Commission:

Président: M. Léon Remade.

A. — Membres: MM. Bourgeois, De Kerpel, Grafé, Martens, Léon Remacle, Mm. Ryckmans-Corin, MM. Suykerbuyk, Uyttendaele. — Baudson, Bob Cools, Degroeve, Ghysbrecht, Laridon, Mathys, Mm. Pény épse Scheyns. — MM. Albert Claes, Kempinaire, Mundaleer, Verberckmoes. — Havelange, Rouelle. — Baert, Belfmans.

B. — Suppléants: MM. Beaubtier, Lernoux, Mil. Steyaert, M. Verhaegen, Mm. Adriaensens épse Huybrechts, MM. Dejardin, Glinne, Nyfels. — Jeunehomme, Kickx. — Bila. — Raskin.

Voir:

468 (1974-1975) :

— N° 1: Proposition de loi.
— N° 2 à 6: Amendements.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1975-1976.

3 FEBRUARI 1976.

WETSVOORSTEL
tot wijziging van artikel 560
van het Strafwetboek in verband
met het onrechtmatig aanbrengen
van aanplakbiljetten.

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (e),
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER UYITENDAELE.

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel werd in uw commissie besproken tijdens de vergaderingen van 7, 14 en 21 januari 1976.

I. — Algemene bespreking.

De auteur van het voorstel stelt vast dat overal, in steden en gemeenten, onrechtmatig aanplakbiljetten worden aangebracht, ook op aanplakbiljetten welke, vaak tegen hoge prijs, wettig zijn aangebracht op gehuurde reclameschuttingen.

Hij wijst erop dat het zogeheten sluiplakken vaak op commerciële wijze is georganiseerd. Dergelijke praktijken zouden zijn inziens moeten beteugeld worden.

(c) Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer Léon Remade.

A. — Leden: de heren Bourgeois, De Kerpel, Grafé, Martens, Léon Remacle, MW Ryckmans-Corin, de heren Suykerbuyk, Uyttendaele. — Baudson, Bob Cools, Degroeve, Ghysbrecht, Laridon, Mathys, MW Pény épse Scheyns. — de heren Albert Claes, Kempinaire, Mundaleer, Verberckmoes. — Havelange, Rouelle. — Baert, Belfmans.

B. — Plaatsvervangers: de heren Beaubtier, Lernoux, Mej. Steyaert, de heer Verhaegen, MW Adriaensens echtg, Huybrechts, de heren Dejardin, Glinne, Nyfels. — Jeunehomme, Kickx. — Bila. — Raskin.

Zie:

468 (1974-1975) :

— N° 1: Wetsvoorstel.
— NU 2 tot 6: Amendementen.

A cette fin, il convient de modifier l'article 560, 1° du Code pénal de manière:

1° qu'outre l'enlèvement et la lacération d'affiches, le fait de les dégrader en les souillant ou en les recouvrant soit également puni;

2° que les sanctions deviennent possibles sans qu'il y ait nécessairement « intention méchante »;

3° que le complice éventuel (l'éditeur de la publicité clandestine ou celui qui en bénéficie) puisse être poursuivi.

En ce qui concerne la responsabilité pénale des complices éventuels, M. Bourgeois a fait remarquer que la présente proposition de loi s'écarte considérablement des principes habituels de notre droit pénal.

L'article 67 du Code pénal dispose en effet que les complices éventuels d'une infraction ne peuvent être punis.

Par conséquent, il ne peut être question d'engager la responsabilité pénale de tiers (voir Doc. n° 468/2).

M. Dehoussé a, par voie d'amendement, proposé de son côté un règlement absolument différent, fondé sur l'idée qu'un régime démocratique doit avant tout assurer le respect de la liberté d'expression.

L'affichage pirate devrait donc être punissable dans la mesure où les autorités politiques, et notamment les autorités communales, mettent à la disposition de la population des emplacements d'affichage. D'autre part, l'affichage pirate ne peut donner lieu à des poursuites lorsqu'il s'agit d'affichage électoral. La liberté d'expression est un droit qui appartient à chacun et non seulement à ceux qui disposent de moyens considérables (Doc. n° 468/4).

Enfin, des amendements ont également été présentés par le Gouvernement (Doc. n° 468/3). Ils ont pour objet de punir une peine correctionnelle l'infraction visée par la proposition (article 1 nouveau). Il en résulte:

1° que le problème de la complicité est, de ce fait, résolu;

2° qu'en raison de la plus grande sévérité des peines, les possibilités d'atteindre le but visé sont plus grandes.

L'adoption de cet amendement entraînerait la suppression de l'article 560, 1°, du Code pénal (article 3 nouveau). Il convient de préciser que les dispositions du Livre I du Code pénal, y compris celles du chapitre VII et de l'article 85, sont d'application (article 2 nouveau).

L'auteur de la proposition de loi a déclaré qu'il se ralliait aux amendements présentés par le Ministre.

MM. Bourgeois et Dehoussé ont ensuite redéposé leurs amendements antérieurs, sous la forme de sous-amendements aux amendements du Gouvernement (Doc. n° 468/5 et 6).

M. Bourgeois estime que ce délit doit être considéré comme une infraction. L'article 560, 1°, ne doit être modifié que dans la mesure où ses dispositions pénales sont également applicables lorsque des affiches sont souillées ou recouvertes partiellement, sans qu'il y ait intention méchante.

Selon M. Dehoussé, l'affichage pirate systématique est évidemment punissable.

A son avis, il conviendrait plutôt d'opérer une distinction entre un auteur « accidentel », et un auteur « organisé ». L'aggravation des peines telle qu'elle résulte de l'amendement du Gouvernement ne se justifie cependant pas aussi longtemps que la libre expression des opinions n'est pas garantie.

Compte tenu de ce qui précède, les administrations communales devraient être obligées de réserver une superficie

Daarom dient artikel 560, 1° van het Strafwetboek te worden gewijzigd zodanig:

1° dat naast het verwijderen of verscheuren van aanplakbiljetten, ook de beschadiging door bevuiling of bedekking kan worden bestraft;

2° dat bestrafing mogelijk wordt zonder dat er noodzakelijk van « kwaadwillig opzet » sprake is;

3° dat ook de eventuele medeplichtige (de uitgever van sluikreclame of degene die er voordeel bij heeft) kan worden vervolgd.

In verband met de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de eventuele medeplichtigen, merkt de heer Bourgeois op dat dit wetsvoorstel op verregaande wijze afwijkt van de gewone beginselen van ons strafrecht.

Artikel 67 van het Strafwetboek bepaalt immers dat evenvele medeplichtigen aan een overtreding niet kunnen worden gestraft.

Van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van derden kan dus geen sprake zijn. Dit is de draagwijdte van zijn amendement (zie Stuk n° 468/2).

De heer Dehoussé van zijn kant stelt bij wijze van amendement een volkomen andere regeling voor die gesteund is op de overweging dat in een democratisch regime in de eerste plaats de vrije meningsuiting moet gewaarborgd worden.

Sluikplakken zou dus mogen strafbaar zijn in zoverre de politieke overheid, met name de gemeentelijke overheid, aan de bevolking een bepaalde aanplakruimte bezorgt. Bovendien mag het sluikplakken niet worden vervolgd wanneer het gaat om het aanplakken van verkiezingsbiljetten. De vrije meningsuiting is een recht dat ieder toekomt en niet alleen degene die over aanzienlijke middelen beschikt (Stuk n° 468/4).

Ten slotte worden nog amendementen ingediend door de Regering (Stuk n° 468/3). Zij strekken ertoe op het door het voorstel beoogde misdrijf een correctierestraf te stellen (nieuwartikel 1). Zulks heeft tot gevolg:

1° dat het probleem van de medeplichtigheid meteen is opgelost;

2° dat door de strengere bestrafning de kansen om het beoogde doel te bereiken groter worden.

Bij aanneming van dit amendement zou artikel 560, 1°, van het Strafwetboek moeten worden weggelaten (nieuw artikel 3). Wel moet worden bepaald dat terzake de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85 van toepassing zijn (nieuwartikel 2).

De auteur van het wetsvoorstel verklaart het eens te zijn met de door de Minister voorgestelde amendementen.

Hierop dienen de heren Bourgeois en Dehoussé hun vroegere amendementen opnieuw in onder de vorm van subamendementen op de Regeringsamendementen (Stukken n° 468/5 en 6).

De heer Bourgeois meent dat het bedoelde misdrijf als overtreding moet worden aangezien. Artikel 560, 1°, moet alleen dermate worden gewijzigd dat de strafbepalingen ervan ook toepasselijk worden op het besmeuren en (gedeeltelijk) bedekken van aanplakbiljetten, zonder dat er kwaad opzet in het spel is.

De heer Dehoussé acht het vanzelfsprekend dat het systematisch onrechtmatig aanplakken wordt bestraft.

Zijns inziens zou eerder een onderscheid moeten gemaakt worden tussen een «oevallige» dader en een «georganiseerde» dader. De strafverzwaren, zoals die uit het regeringsamendement voortspruit, is evenwel niet verantwoord zolang de vrije meningsuiting niet is gewaarborgd.

Met dit voor ogen zouden de gemeentebesturen ertoe moeten verplicht zijn een minimum aan aanplakruimte ter

minimum à l'affichage. Il a répété une fois encore que l'affichage électoral ne saurait dépendre des moyens financiers dont disposent les candidats. A cet égard, une réglementation distincte s'impose. Enfin, il a souligné qu'à son avis, la responsabilité doit en tout cas se limiter à l'auteur.

Un membre a fait observer que l'affichage est le seul moyen démocratique permettant aux minorités qui disposent de faibles moyens financiers de s'exprimer. En l'occurrence, l'affichage constitue une source non négligeable d'information, face aux groupements politiques traditionnels, structurés. Les droits des minorités doivent incontestablement être sauvegardés. Le membre a déclaré que, comme très peu d'administrations communales veillent à procurer des surfaces d'affichage, il y a lieu d'imposer une telle obligation. Il est indispensable de permettre une information exacte, indépendante des moyens financiers.

Un autre membre a fait observer que celui qui tire profit de l'affichage n'est pas responsable. Par ailleurs, il y a lieu d'opérer une distinction entre le fait d'afficher en recouvrant une autre affiche et le fait d'afficher à des emplacements interdits. Des peines de police suffisent en l'occurrence, les peines correctionnelles étant excessives. Le membre, appuyé par plusieurs autres, s'est rallié à l'amendement de M. Dehousse visant à faire mettre à la disposition de la population une surface minimum d'affichage. Toutefois, ces membres estiment que l'obligation y afférente peut difficilement être insérée dans la présente proposition de loi. Ils ont proposé dès lors de présenter, à cet effet, une proposition distincte à laquelle ils se rallieraient.

Un membre a déclaré craindre que la réglementation proposée par le Gouvernement ne facilite les choses à celui auquel l'affichage pirate profite.

Le Ministre a, dans cet ordre d'idées, déclaré que celui auquel l'affichage profite ne peut être puni que lorsqu'il a connaissance du fait que ses affiches ont été apposées irrégulièrement. Il a, en outre, rappelé que le juge a la faculté d'imposer une peine plus ou moins grave, selon la gravité des faits. Le juge dispose en ce domaine d'un large pouvoir d'appréciation.

II. — Discussion des articles.

Les amendements de M. Dehousse visant à remplacer l'article 1 et à insérer un article *Ibis* (*nouveau*) ont été rejetés par 9 voix contre 1 et 2 abstentions.

L'amendement du même auteur proposant un article *Iter* (*nouveau*) a été rejeté par 8 voix contre 1 et 3 abstentions.

L'amendement de M. Bourgeois modifiant l'article 1 et supprimant les articles 2 et 3, tels qu'ils ont été proposés par le Gouvernement, a été adopté par 11 voix et 3 abstentions.

Le Rapporteur,
R. UYTENDAELE.

Le Président,
Léon REMACLE.

beschikking te stellen. Hij herhaalt nogmaals dat het aanplakken bij verkiezingen zeker niet mag afhangen van de geldmiddelen waarover de kandidaten beschikken. Desaangaande is een aparte regeling vereist. Ten slotte wijst hij er op dat naar zijn mening in elk geval de verantwoordelijkheid tot de dader dient beperkt te blijven.

Een lid merkt op dat de aanplakking het enige democratische middel is waardoor minoriteiten met geringe geldmiddelen zich kunnen uitdrukken. Zodoende is de aanplakking een niet geringe bron van informatie, t.a.v. de traditionele, gestructureerde politieke formaties. De rechten van deze minoriteiten dienen ongetwijfeld gevrijwaard te blijven. Hij betoogt dat, aangezien zeer weinig gemeentebesturen voor aanplakkingsruimten zorgen, een dergelijke verplichting dient te worden opgelegd. Een juiste informatie, zonder dat deze van geldmiddelen moet afhankelijk zijn, is onontbeerlijk.

Een ander lid merkt op dat wie voordeel haalt uit de aanplakking niet verantwoordelijk is. Bovendien moet er een verschil worden gemaakt tussen het overplakken en het aanplakken op verboden plaatsen. Daartoe volstaan politiestrafen en zijn correctionele straffen overdreven. Dit lid, hierin gesieuwd door verscheidene leden, verenigt zich met het amendement van de heer Dehousse om een minimum aanplakruimte ter beschikking van de bevolking te doen stellen. Evenwel menen zij dat de verplichting daartoe bezwaarlijk in dit voorstel kan worden opgenomen. Zij stellen voor dat desaangaande een afzonderlijk voorstel zou worden ingediend waarbij zij zich zouden aansluiten.

Een lid vreest dat de door de Regering voorgestelde regeling de weg effent voor arbitraire vonnissen.

Hierop inhakend verklaart de Minister dat degene die er voordeel bij heeft slechts strafbaar is wanneer hij weet dat zijn aanplakbiljetten op onregelmatige wijze werden aangebracht. Bovendien herinnert hij eraan dat de rechter over de mogelijkheid beschikt een min of meer zware straf uit te spreken naar gelang van de ernst der feiten. Terzake beschikt de rechter over een ruime appreciatiebevoegdheid.

II. — Besprekking van de artikelen.

De amendementen van de heer Dehousse tot vervanging van artikel 1 en tot invoeging van een artikel *Ibis* (*nieuw*) worden verworpen met 9 stemmen tegen 1 en 2 onthoudingen.

Het amendement van dezelfde auteur waarbij een artikel *Iter* (*nietao*) wordt voorgesteld, wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

Het amendement van de heer Bourgeois tot wijziging van artikel 1 en tot weglating van de artikelen 2 en 3, zoals door de Regering voorgesteld, wordt aangenomen met 11 stemmen en 3 onthoudingen.

De Verslaggever,
R. OYTENDAELE.

De Voorzitter,
Léon REMACLE.

TEXTE

ADOpte PAR LA COMMISSION.

Article unique.

L'article 560^{1°}, du Code pénal est remplacé par la disposition suivante:

« 1° ceux qui auront enlevé ou déchiré, souillé ou recouvert, même partiellement, les affiches légitimement apposées; »,

TEKST

AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

Enig artikel.

Het 1° van artikel 560 van het Strafwetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 1° zij die wettig aangebrachte aanplakbiljetten aftekenen of scheuren, besmeuren of zelfs maar gedeeltelijk bedekken; »,